

**UUS KOOLIAASTA
ON ALANUD**

VOLIKOGUST

**KORRALDATUD
JÄÄTMEVEOST**

**BIOGAASI
VÕIMALIKUST
TOOTMISEST
MÄGISEL**

**POLITSEI PANEB
SÜDAMELE**

SPORDIELU

ÕNNITLEME

Head uut kooliaastat!

Päikseline suvi on jõudnud lõpusirgele ja uksele on koputamas sügis. Suvel koolimajast kostunud asjalik töömeeste sagin on vaibunud ning tühjad klassiruumid ootavad taas laste jutuvada ja rõõmsaid kilkeid.

Suvega on koolimaja jällegi veidike muutunud, aga kõik tänased õppurid saavad seda juba 3. septembril kell 9 ise avastada. Uutel ja alles kooliteed alustavatel õppuritel on aga kindlasti vaja rohkem aega ja sõbra tuge uue „koduga“ tutvumisel, pakkugem neile seda!

Tere tulemast uutele kolleegidele Aravete Keskkoolis – Ketturud Väisanen (algklassid), Katre Pöder (ajalugu), Inna Hendrikson (koristaja) ja Tarvo Krõnkvist (infojuht)!

Suvi on teede remontide ja ehituste aeg ning see on toonud muutusi ka Aravetele: alevit läbiv sõidukite vool on muutunud nii tihedaks, et kohati on raske teed ületada. Oleme hoolsad ja tähelepanelikud kooli- ja koduteel, tuletame meelde kodus ja koolis õpitud/kuuldu lii klusest ning järgime seda, et kellegagi ei juhtuks halvim!

Autoga koolis käijatele aga palve: ärge sõitke keelumärgi alt koo-

Kooliaasta avaaktus Aravete Keskkoolis: I klass koos klassijuhataja Ly Karjusega

Tänavu alustavad oma kooliteed I klassis

AMBLA PÕHIKOO LIS:

Janeli Kirsi,
Timo Loodis,
Agnes Mikson,

Sandra Morozov,
Sofia Prints,
Helgor Rohukots.

ARAVETE KESKKOO LIS:

Janar Aitsar,
Jaanika Anvelt,
Enrice Eslas,
Kristo Kivisto,
Silvija Kuusenin,
Anti Lilleaed,
Kertu Meltsar,

Taavi Naarits,
Andres Paap,
Janika Pedoson,
Stener Raaper,
Diana Tiits,
Erik Vilbu,
Kristjan Vist.

limaja ette ega peatuge teeserval, vaid sõitke vana koolimaja taha, kultuurimaja või keskväljaku parklasse, kus on rahulikum ja ohutum lapsel autost väljuda/siseneda!

Soovin kõigile indu ja jõudu algaval kooliaastal!

**Andy Tilk,
Aravete KK direktor**

**Esimesel koolipäeval
Ambla Põhikoolis**

**Ambla Põhikooli I klass ja klassijuhataja
Kersti Saame**

Volikogust

Volikogu alustas pärast puhkust uut tööaastat 16. augustil.

Esimese päevakorrapunktina on augustikuus traditsiooniliselt arutlusele meie haridusasutuste valmisolekuks õppeaastaks. Ülevaate andsid Aravete Lasteaia juhataja Ülle Ojamäe, Ambla Põhikooli hoolekogu esimees Andrus Mikson ja Aravete Keskkooli direktor Andy Tilk.

Ülle Ojamäe põhjalikust ettekandest jäi kõlama mõte, et kui mõned aastad tagasi oli mure, et lapsi ei jätku lasteada, siis tänaseks on kujunenud soovijatest järjekord. Kibedalt oleks vaja avada söimerühm, et kodused vanemad pääseksid tööle. Maja on saanud suve jooksul uue tuletõrjesignalisatsiooni. Valminud on tehnilised projektid söimerühma väljaehitamiseks ja vallavalitsus planeerib uude eelarvesse raha söimerühma ehitamiseks. Koostatakse taotlus Hasartmängumaksu fondi abivahendite kasutamiseks.

Andrus Mikson andis ülevaate Ambla Põhikooli valmisolekust. Suve jooksul on majal vahetatud viimased vanad aknad, remonditud on mitu klassiruumi ja fuajee. Probleemiks on endiselt mitmete aineõpetajate puudumine kohapeal, keda asendavad õpetajad Aravetelt ja Jänedalt. Kuid õppeaasta võib alata.

Andy Tilk rõõmustas mitmete noorte tööleasumise üle Aravete Keskkooli. Kool on vahetanud ja korrastanud suve jooksul maja küttesüsteemi. Jätkub eelkutsuõppe andmine Virumaa kutsekoolide baasil, soovitakse sisse viia lisaks B-kategooria juhilubade saajatele ka C-kategooria juhilubade taotlemise võimalus. Kool alustab uut õppeaastat, vaatamata viimasel hetkel lõppevatele remonditöödele.

Volikogu arutas valla omanduses olevate kinnistute olukorda ja muu kinnisvara kasutamise edaspidiseid väljavaateid. Enamik sellest kinnisvarast paikneb Ambla alevikus ja on üsna halvas seisukorras, et mitte öelda varisemisohhtlik. Ambla Hariduselts on välja käinud idee Ambla miljööväärtslikku ala säilitamisest. Idee on hea ja järgimistvääriv, kuid vallal puuduvad vahendid ja vajadus kogu valla omandis oleva vara remontimiseks ja säilitamiseks. Seepärast on päevakorras mittevajalike pindade erastamine, mõningatel juhtudel kinnistute müümine erakätesse. Nii näiteks planeerime müüa endise postkontorihoone mõttelise osa pärast raamatukogu väljakolimist, Ambla Põhikooli nn Puidutöökoja ja mitmed korterid Amblas. Konkreetsed otsused peaksid saama vastu võetud volikogu septembrikuu istungil.

Abivallavanem Andrus Mikson andis volikogule ülevaate Põltsamaa-Pedja jõgede valgala veemajanduskavast. Käimas on tehnilise abi uuringud. Selle käigus on selgunud, et seoses Ühtekuuluvusfondi raha vähesuse ja ehitustööde kallinemisega on Euroopa Komisjon rangelt järgimas abikõlblikke tegevusi. Praktikas tähendab see seda, et väga suure tõenäosusega ei saa Ühtekuuluvusfondi raha toel välja ehitada Ambla aleviku vee- ja kanalisatsioonisüsteemi ning renoveerida Jõgisoo ja Roosna külade vastavaid süsteeme. Nende süsteemide arendamisel tuleb nähtavasti kasutada vallaeelarve, Keskkonnainvesteeringute Keskuse ja laenuvahendeid.

Vello Teor, volikogu esimees

Tähelepanu, Ambla valla külaseltsid ja teised mittetulundusühendused!

1. oktoober on tähtaeg toetuse taotlemise avalduse esitamiseks Ambla valla eelarvest 2008. aastaks raha saamiseks!

Vajalik teave (rahastamise kord) ja taotlusvormid on kättesaadavad internetis Ambla valla veebilehel www.ambla.ee (vt „Kultuuri-, noorsoo-, spordiprogrammide ja külaelu toetamise kord“). Rahastamise korda on põhjalikumalt tutvustatud ka Ambla Vallalehe 2007. aasta aprillikuu numbris.

Toetuse avaldus peab olema vormistatud vastaval vormil (blanketil), vabas vormis avaldusi vastu ei võeta.

Tegevustoetuse avaldusi pärast 1. oktoobrit vastu ei võeta. Ka ühekordse toetuse avaldused on soovitatav esitada 1. oktoobriks – siis on võimalik toetusraha valla järgmise aasta eelarvesse planeerida.

Täpsemat info ja taotlusvormide saamiseks võib pöörduda ka vallamajja.

Merike Koov, arendusnõunik

Tähelepanu, Käravete kandi inimesed!

Valminud on Käravete arengukava aastateks 2007–2015 projekt ja piirkonna elanikel on võimalus sellega tutvuda Käravete raamatukogus.

Ettepanekuid, parandusi ja täiendusi arengukavasse on võimalik teha kuni **24. septembrini 2007**. Kõik ettepanekud palume esitada kirjalikult aadressil: MTÜ Käravete Küla Selts, Käravete, Ambla vald või tuua Käravete raamatukogusse.

MTÜ Käravete Küla Selts juhatus

Venekeelsetest tänavanimisiltidest

Lugupeetud Ambla valla elanikud!

Ambla Vallavalitsus sai 24. augustil 2007 Keeleinspeksioonilt ettekirjutuse võtmaks tarvitusele meetmed seoses kakskeelsete (eesti- ja venekeelsete) tänavanimisiltidega, mis asuvad eelkõige Amblas, kuid võivad asuda ka Aravetel ja Käravetel.

Seoses sellega palume kõikidel majaanikel vaadata üle oma maja küljes paiknevad tänavanimisildid ning kui selgub, et sildil on eesti- ja venekeelne tänav nimi, siis tuleb selline silt eemaldada või asendada see ainult eestikeelse sildiga.

Venekeelsed tänavanimisildid peavad olema eemaldatud 20. septembriks.

Venekeelsed tänavanime sildid on vastuolus Keeleseaduse §-ga 19 ja Kohanimeseaduse § 9 lõikega 1, § 10 lõikega 1 ja § 14 lõikega 1. Selle rikkumise eest võib kohaldada sanktsioone.

Ambla Vallavalitsus

Teadmiseks korraldatud jäätmeveost

1. mail 2004.a. jõustunud Jäätmeseadus, seadis kohalike omavalitsusele uued eesmärgid ja kohustused. Vastavalt Jäätmeseadusele ja kohalike omavalitsuste poolt vastu võetud määrusele „Korraldatud jäätmeveo rakendamise tingimused ja kord“ sätestatule kuulutaski MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus 10. juulil käesoleval aastal omavalitsuste nimel välja avaliku konkursi, mille eesmärk on ainuõiguse andmine ja jäätmevedaja leidmine olmejäätmete veoks järgmises kaheksas veopiirkonnas:

I piirkond – Ambla, Järva-Jaani, Roosna-Alliku, Kareda ja Koeru vald

II piirkond – Põltsamaa linn, Põltsamaa, Pajusi ja Puurmani vald

III piirkond – Koigi, Imavere, Paide, Väätsa ja Kõue vald

IV piirkond – Paide linn

V piirkond – Türi vald

VI piirkond – Võhma linn, Kõo, Suure-Jaani vald (ja Suure-Jaani linn)

VII piirkond – Kaiu, Kehtna, Käru, Vändra ja Kaisma vald ning Vändra alev

VIII piirkond – Märjamaa ja Raiküla vald

Pakkumisi konkursile võib esitada alates konkursi väljakuulutamise päevast kestusega 90 päeva ning konkurs lõppeb 10. oktoobril 2007.a.

MIS ETTEVÕTE ON KESK-EESTI JÄÄTMEHOOLDUSKESKUS?

Mittetulundusühing Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus asutati 2003.a. oktoobris 24 omavalitsuse poolt ning ettevõtte tegevuse eesmärgiks on jäätmehoolduse kavandamine ja korraldamine ning liikmete omavahelise koostöö teostamine lähtuvalt keskkonnakaitse ning säästva arengu põhimõtetest kasutades teeninduspiirkonnas

ühtselt väljatöötatud ja kokkulepitud kliendisõbralikku keskonnahoidlikku ja -säästlikku jäätmehooldust. Hetkel kuulub Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse liikmeskonda 27 omavalitsust.

MIDA TÄHENDAB KORRALDATUD JÄÄTMEVEDU?

Jõustunud jäätmeseadus näeb ette kohustuslikku prügiveolepingut iga kinnistu puhul, mis jääb tiheasustusalale. Tiheasustusalale on iga linn ja alev, aga ka küla, kui kohalik omavalitsus nii on välja kuulutanud.

Korraldatud jäätmevedu tähendab, et omavalitsus määrab ära jäätmeveo piirkonnad, jäätmeveo teenustasu piirmäärad, jäätmeveo tingimused ja annab teatud piirkonnas konkursi võitnud vedajale ainuõiguse jäätmete äraveoks. Ainuõigus antakse käesoleva konkursiga kaheks aastaks. Vedaja ainuõiguse saamisest alates puudub teistel jäätmekäitluste võtetel õigus olmejäätmeid koguda ja vedada selles piirkonnas.

Iga jäätmevedaja loetakse korraldatud jäätmeveoga liitunuks automaatselt pärast konkursil edukaks tunnistatud vedaja ja ainuõiguse andja vahelise lepingu sõlmimisega ning jäätmevedajal tuleb sõlmida uus jäätmekäitlusleping. Antud kuupäevast alates peavad kõik jäätmevedajad ehk siis kõik kinnis- ja vallasvara omanikud (suvila ja aiandusühistud, korteriühistud, ettevõtted jne.) omama regulaarselt tühjendavat konteinerit. Lepingu mittesõlmimine ei vabasta jäätmetekitajat igakuisest prügi ülevõtmise kohustusest.

Omavalitsus võib erandkorras teatud tähtsaks jäätmevedaja lugeda korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks tema põhjendatud avalduse alusel, kui isik korraldab jäätmekäitlust ise. Mitteliitunuks loetud jäätmevedajal tuleb esitada omavalitsusele kirjalik selgitus oma jäätmete käit-

lemise kohta.

Jäätmevedaja mitteliitunuks lugemise otsustab omavalitsus vastava korraldusega. Omavalitsusel on õigus ennetähtaegselt lõpetada jäätmevedaja mitteliitunuks lugemine kui jäätmevedaja ei esita õigeaegselt andmeid oma jäätmete käitlemise kohta või esitab valeinfot, samuti kui jäätmevedaja ei korralda oma olmejäätmete jäätmekäitlust nõuetekohaselt.

MILLISED ON MINIMAALSED TÜHJENDUSSAGEDUSED?

Jäätmemahuteid tuleb tühjendada sellise sagedusega, et oleks välditud konteinerite ületäitumine ning haisu ja kahjuritete teke. Minimaalsed mahutite tühjendamissagedused on eramajades sagedusega vähemalt üks kord kuus, korterimajades vähemalt kaks korda kuus ja ettevõtetes, asutustes vähemalt üks kord kuus. Enamasti aga on vaja puhtuse tagamiseks konteinerid tihedamini tühjendada ning optimaalne tühjendussagedus määratakse kindlaks juba kliendi ja vedaja vahelises kokkuleppes.

MILLISED JÄÄTMELIIGID ON HÕLMATUD KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEOGA?

Korraldatud olmejäätmeveo alla kuuluvad:

- kodumajapidamises tekkinud segaolmejäätmed,
- kaubanduses, teeninduses, ja ettevõtetes, asutustes tekkinud ning koostiselt ja omaduselt segaolmejäätmetega sarnased jäätmed.
- Korraldatud olmejäätmete alla ei kuulu:
  - aia ja haljastusjäätmed nagu puuoksad, puulehed jm.
  - eraldi konteineritesse kogutavad pakendijäätmed,
  - ehitus- ja lammutusjäätmed,
  - vedeljäätmed,
  - ohtlikud jäätmed,

- elektroonikajäätmed,
- bussipeatuses, tänavatel, avalikes parkides, kalmistutel ja haljasaladel tekkivad jäätmed,
- massiüritustel tekkivad jäätmed.

Olmejäätmete konteinerites viskamisel tuleb jäätmed vajaduse korral pakkida suletult plastkotti, et need ei levitaks ebameeldivat lõhna, ei ohustaks tervist ega määraks konteinerit. Konteineri kaas ei tohiks jääda praokile, vaid kaas peab olema suletud.

KORRALDATUD JÄÄTMEVEO EESMÄRK TARBIAJALE?

Eesmärk on liita jäätmeveoga kõik jäätmevedajad ning jäätmetekitajad. Uus süsteem peab tagama:

- jäätmete otstarbeka veo, mis tähendab puhtamat ümbrust, vähem müra- ja õhusaastet, vähendada prügiautode poolt tekitatavat liikluskoormust,
- teadmise ja garantii, et korraldatud jäätmeveo perioodil on tagatud jäätmetekitajate poolt tekitatavate olmejäätmete võimalikult keskkonnahoidlik käitlemine ning stabiilne hinnatase,
- jäätmete kogumise kohustuse täitmise kõigis majapidamistes ning ettevõtetes,
- et kaoksid ebaseaduslikud toimingud nagu jäätmete sattumine võõrale territooriumile, põletamine või selle sokutamine võõrastesse prügikastidesse.
- keskkonnahoiu parendamine. Ühiskonnale tervikuna on märgatavalt kasulik korraldatud jäätmeveo rakendamine kui koristada suvalisi prügistamise tagajärgi. Uut süsteemi ei rakendata mitte jäätmevedajate hüvanguks või inimõiguste kitsendamiseks, nagu võidakse arvata, vaid eelkõige elukeskkonna parendamiseks.

MTÜ Kesk-Eesti
Jäätmehoolduskeskus
www.kejhk.ee

Biogaasi tootmine kui võimalus vähendada Aravete Agro OÜ Mägise suurfarmi vedelsõnniku keskkonnamõjusid

Augustikuu Ambla Vallalehes kirjutatakse Aravete Agro OÜ Mägise suurfarmi rajamiseks koostatavast keskkonnamõju hindamise aruandest. Samuti tutvustatakse lühidalt kavandatavat tegevust, võimalikke keskkonnamõjusid ja kasutatavat tehnoloogiat.

Põgusalt peatusime ka võimalikel sõnnikuhooldla asukohaalternatiividel. Teades kohalike elanike muret sõnnikuhooldmisest, laadimisest ning laotamisest tulenevate negatiivsete mõjude – peamiselt ebaseadmiselõhna – suhtes, oleme seadnud oluliseks eesmärgiks leida neid mõjusid vähendavaid meetmeid. Üheks selliseks võimaluseks on **veiste vedelsõnnikust biogaasi tootmine** ning sellest soojuse ja/või elektri tootmine.

Biogaasi tootmine vedelsõnnikust võimaldab vältida ja vähendada vedelsõnniku käitlusest tulenevaid negatiivseid keskkonnamõjusid ning lisaks toota keskkonnasõbralikku energiat.

Järgnevalt kirjeldame lühidalt biogaasi tootmist. Tuleb arvestada asjaolu, et kirjeldatu on põhimõtteline ülevaade ning ei pruugi ühtida tegelikkuses rakendatava tehnoloogiaga, sest ainuüksi biogaasi tootmiseks on kolm erinevat tehnoloogilist gaasistamisviisi.

Gaasistamise tulemusena tekib biogaas ja orgaaniline jääkaine

Biogaasi tootmiseks kasutatakse seadet, mis võimaldab toota elektri- ja soojusenergiat biomassist. Reeglina on selliseks seadmeks bioreaktor, mis on terasest või betoonist valmistatud kinnine mahuti. Biogaasi tootmiseks sobiva sõnniku tahke aine sisaldus ei tohiks olla üle 12%, sõnnik võib sisaldada lüpsiruumide pesuvett ning ka vähesel määral loomade allapanu. Biogaasi toodavad metaanibakterid, töeldes biolagunevaid materjale anaeroobsetes tingimustes. Sõnniku viibimine reaktoris sõltub seadest tingimustest, ligikaudu on see 20–30 päeva. Tootmisprotsessi tulemusena saadakse biogaas, anorgaanilised soolad ja orgaaniline jääkaine – sõnnik. Biogaas eemaldatakse bioreaktori ülaosas asuva torustiku kaudu. Jääkained langevad reaktori alla, kust need eemaldatakse torude kaudu.

Biogaas koosneb peamiselt metaanist (50–70%) ja süsinikdioksiidist (30–40%), väikses koguses on ka teisi gaase, k.a vesiniksulfiid. Toodetud biogaasi ja jääkaine kogus oleneb anaeroobse protsessi kestusest, temperatuurist, niiskusest, toitainete sisaldusest ja pH-st.

Sõnnikust biogaasi tootmisel on peamine

Biogaasi tootmine (IRC Network)

jääkaine sõnnik, mis laotatakse põldudele. Pärast biogaasi töötlemist reaktoris ei ole sõnnikul enam nii tugevat lõhna ning sõnnikus olevad nitraadiühendid on taimedele kergemini omastatavad.

Biogaas vähendab ebaseadmiselõhna ja parandab toitainete omastamist

Tehnoloogiast sõltumata on võimalik välja tuua terve rida biogaasi tootmisega kaasnevaid positiivseid külgi.

○ **Ebaseadmiselõhna vähenemine.** Biogaasijaamas vedelsõnniku töötlemise tulemusena tekkiva sõnnikujäägi metaani ja ammoniakiühendite sisaldus on oluliselt vähenenud ning seetõttu ei eraldu sellest vänge lõhnaga gaase. Seega on võimalike keskkonnahäiringute mõju sõnniku edasisel käitlemisel ahela järgnevatel etappidel väiksem.

○ **Toitainete säilimine.** Sõnniku anaeroobse kääritamise tulemusena säilivad täielikult toitained: fosfor, kaalium ja kaltsium.

○ **Jääkprodukti kerge käideldavus.** Vedelsõnniku kääritamise tulemusena tekkiv jääk on vedelam kui enne biogaasi tootmist ning seetõttu on seda ka kergem laotada põldudele.

○ **Nitraatide kao vähenemine.** Biogaasi tootmise jääkprodukt on taimedele paremini omastatav.

Biogaas kui keskkonnasõbralik energiaallikas

Biogaasi kütteväärtus võib varieeruda ning oleneb otseselt metaanisaldusest. Ühest tonnist sõnnikust saab ligikaudu 25 m³ metaani. Anaeroobsel lagunemisel tekkiv biogaas erineb kütusena maagaasist peamiselt madalama me-

taanisisalduse poolest. Biogaasi lisatöötlemise vajaduse määravad gaasi edasine kasutusviis ning gaasis sisalduvad saasteained.

Biogaas kui keskkonnasõbralik soojus- ja elektrienergia allikas omab mitmeid kasutusalasid. Käesoleval juhul on võimalik kasutada toodetud energiat veisefarmi enda tarbeks ning võimalusel ja vajadusel ka müüa ülejääk lähedal asuvate asulate kaugküttesüsteemi.

Eesmärgiks on tasakaalustatud areng inimese, keskkonna ja majandustegevuse seisukohalt

Vedelsõnnikust biogaasi tootmine ning selle muutmise soojuseks ja/või elektriks võib esmapilgul tunduda kaugel ning uskumatu. Võime mõelda, et see on võimalik kusagil mujal, aga kindlasti mitte siin. Biogaasistamise tehnoloogia ja kasutusvõimalused on iga aastaga saavutanud suuremat populaarsust. Pea iga päev võime kuulda ning tühjeneva rahakoti näol tunda fossiilsete kütuste kallinemisest ning mõjust keskkonnale.

Vedelsõnnikust toodetud biogaas ning selle kasutamine annab võimaluse vähendada metaani kui kasvuhoonegaasi paiskamist atmosfääri. Samuti võimaldab see vähendada fossiilsete kütuste tarbimist. Kõigest sellest on aga vähe kohalikule elanikule, kelle jaoks on olulisim elamisväärne elukeskkond.

Ideaalne on olukord, kus üheskoos ilma üksteise huve kahjustamata saavad eksisteerida nii inimene, keskkond kui ka majandustegevus. Ideali on raske kui mitte võimatu saavutada, kuid selle poole tuleb pürgida, püüdes leida lahendusi ja kompromisse, et kõik kolm eelpool nimetatud osapoolt saaksid koos eksisteerida.

Kaupo Heinma, Luule Sinnisov, ELLE OÜ

2007. aasta esimese poolaasta õiguskorrast Järvamaal

Käesoleva aasta esimesel poolel registreeriti Järvamaal 374 kuritegu. Avastatud nendest on 64%. Märkimisväärne on asjaolu, et 53% avastatud kuritegudest pandi toime joores. Võrreldes möödunud aasta sama perioodiga on kuritegevuse kasv 54 fakti. Millest see tuleb?

Põhilised kasvuliigid on:

- Teistkordselt aasta jooksul joores sõidukit juhtinud isikuid (+14).
- Kehaline väärkohtlemine (+17).
- Narkokuriteod (+4).

Iseenesest on hea, et korduvroolijoodikuid on rohkem tabatud, sest iga roolijoodik liikluses on tõsine oht. Selle ohu vähendamine on positiivne ja tõstab turvatunnet. Teisest küljest on see näitaja halb märk inimese ükskõiksusest iseenda ja kaasliiklejate suhtes. Mootorsõiduki juhtimise eest joores seisundis isiku poolt, keda on varem karistatud sellise teo eest, karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega (RT I 2001, 61, 364).

Mõelge, enne kui rusikad käiku lasete!

Kehaline väärkohtlemine on teise inimese tervise kahjustamine, löömine, peksmine või muul viisil valu tekitamine. Selle eest karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. Kehalised väärkohtlemised jagunevad kahte põhilisse liiki: perevägivald ja omavahelised tülid. Enamikel juhtudel on tõuke andjaks alkohol. Tavakoda-

nik Järvamaa tänavatel hirmu tundma ei pea.

On juhtumeid, kus rahumeelne kodanik näeb kaklust pealt ja see häirib tema turvatunnet. Kui nii, siis on tegemist kannatanuga ja kuriteost tuleks kohe teatada numbril 110. Üsna tavapärase on see, et paljud rusikakangelased, klaarides avalikus kohas oma arveid, ei esita politsei saabudes üksteise vastu süüdistusi, lootes sellega uurimisest ja karistusest pääseda. Aga ometi on keegi, keda on selle kuriteoga kannatama pandud. Sellisel juhul on tegemist avaliku korra raske rikkumisega, mida karistatakse kriminaalkorras rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega. Tasub mõelda enne, kui rusikad käiku lasta.

Olukord liikluses

Kuue kuuga koostati 3661 (2006. a 2675) väärteomaterjali. Kasv on 986 asja. Politsei on tunduvalt suurendanud liiklusjärelvalve osakaalu, et tagada kord maakonna teedel ja tänavatel. Tulemused on sellised, et juba poole aastaga olemel tabanud rohkem kiiruseületajaid (1449) kui möödunud aastaga kokku (842). 2/3 nendest rikkumistest on kiiruseületamised üle 20 km/h. Lisaks on rohkem tabatud joores juhte ja juhtimisõiguseta juhte.

Paraku ei ole politsei pingutused Järvamaa teedel andnud tulemust liiklusõnnetuste vähenemisel. Käsitlaval perioodil registreeriti kokku 95 liiklusõnnetust, vigastada sai 83 inimest ja hukkus 4. Joores juhi süül

toimus 20 (2006. a 16) liiklusõnnetust, vigastada sai 21 ja hukkus üks inimene.

Avalik kord

Avaliku korra rikkujaid tabati 47 (2006. a 36), alkoholiseadust rikkus 409 (2006. a 329) ja tubakaseadust 129 (2006. a 140). Alaealised panid toime vastavalt 15, 177 ja 108 eelpool loetletud rikkumistest.

Pane tähele!

Aasta teine pool on alanud ja varsti algab ka kooliaeg. Politsei koostöös teiste ametitega on asunud üle vaatama koolide ümbruse ülekäiguradade ja liikluskorraldusvahendite seisukorda. Seda selleks, et kooliaasta algaks liikluses turvaliselt ja lastel oleks ohutu koolitee. Kooliaasta algus on raske nii lapsele kui lapsevanemale. Suvemõtted alles peas keerlemas ja nii ei olda liikluses alati tähelepanelikud. Pöördun palvega lapsevanemate poole, et räägiks teie oma lapsega ohutu liiklemise reeglite ja võimalikest ohtudest.

Jätakuvalt on suurendatud tähelepanu all rikkumised, mis väga tihti lõpevad raske tagajärgena (joores juhid, kiiruseületajad, turvavarustuse mittekasutajad ja õiguserikkujad kergliikluses).

Sügise saabumine toob kaasa metsa eksimised

Juba on alanud marja- ja seenehooaeg. Esimesed eksimised on ka toimunud. Õnneks ei ole keegi kadunud ja oma elu kaotanud, aga igakord ei pruugi nii õnnelikult

minna. Seetõttu tuleb meelde, et metsa minnes tuleb alati kellelegi sõna jätta, millisesse metsa, kellega koos ja kui kauaks lähed. Kindlam on minna koos kaaslasega kui ükski. Arvestama peab oma tervisega. Isegi see, et mets on mitmeid kordi läbi käidud, ei välista eksimist.

Eraldi tahaksin rõhutada lapsevanemate ja vanurite hooldajate rolli oma hoolealuste järelevalvamisel. Vanemad peaksid teadma, kus nende lapsed mängivad, kellega suhtlevad ja millega tegelevad. Vanemate inimeste (või haigete/puudega inimeste) hooldajad peaksid samuti teadma oma hoolealuste käimisi ja harjumusi.

Muretsegem ligemese pärast, säästkem elusid!

Lõpetuseks tahan tänada kõiki Järvamaa elanikke, kes on meid teavitanud kihutajatest, joores juhtidest, kahtlastest isikutest ja sõidukitest. Sellest on meile suur abi olnud.

Ei tasuks unustada, et liikluses on ühtemoodi ohtlikud nii sõiduki juhid kui ka jalgratturid ja jalakäijad. Viimaste puhul on tagajärjed just nende endiga rasked. Kui teate oma elukohas jalakäijat või ratturit, kes pidevalt teedel või tänavatel liikleb, kuid teeb seda joores või mõnel muul põhjusel ennast ja teisi ohtu pannes, siis andke ka sellest politseile teada. Nii säästame elusid.

Soovin kõigile noortele turvalist kooliteed!

Janno Ruus, Paide politseijaoskonna ülemkomissar

Aravete Lasteaia uudised

Aravete Lasteaed Mesimumm pidas 29. augustil oma 27. sünnipäeva.

Selle aasta sünnipäeva üllatuseks oli puuskulptuuride Kunksmoor ja Sammalhabe avamine. Kunstiliselt teostas need Tallinna Kunstiakadeemia meediateaduskonna graafilise disaini eriala üliõpilane Tõnis Palkov.

Loodustegelaste valmimine on esimene etapp lastele mõeldud loodus- ja seiklusrajast.

Lasteaed soovib kõikidele koolieelsetele lastele rõõmsat õppeaasta algust!

Aravete Lasteaias Mesimumm alustab oktoobris tööd BEEBI-KOOL lastele vanuses 10 kuud kuni 1 aasta ja 8 kuud.

Registreerimine alates 10. septembrist kohapeal või telefonil 383 2553. Ootame aktiivset osalemist!

Ülle Ojamäe, juhataja

Samalhabbe

Kunksmoor

Kõige tähtsam on leida köis

22. –23. augustil toimus Lääne-Virumaal RMK Ojaäärse puhkemajas meeskonnakoolitus Aravete Keskkooli personalile.

Õppepäeva viisid läbi OÜ Stern Koolitus koolitajad ja koolipoolse meeskonna moodustasid sel korral 31 töötajat, nende seas kaks uut, septembrist kooliperega liitumat – ajalooõpetaja Katre Pöder ja infojuht Tarvo Krõnkvist.

Esimest päeva alustati õppeaasta viimase õppenõukoguga. Värskes õhus arutati lõppeva õppeaasta keskmist hinnet, kooli hoollekogu taasloomist ning teeremondi tõttu Aravetel intensiivistunud liiklust ja õpilaste ohutuse tagamist sellega seoses.

Pärast hoole ja armastusega valmistatud lõunasööki võis alata päeva põhisündmus – meeskonna seikluskoolitus. Aktiivse tegevuse ja analüüsi kaudu asus kogu seltskond otsima pisukese tolmukihki alla peitunud meekonnahinge, et seda uuele elule ärgitada.

Kui vanas heas Eesti filmis „Mehed ei nuta” kõlab lause: „Kõige tähtsam on leida paat!”, siis Ojaäärse mõisaagegse metsama ja armsas eesöues kõlas pidevalt koolitajate juhtnõor: „Kõige tähtsam on leida köis!” Ja seda va köit me ka pidevalt otsisime, küll silmad kinni, küll lahti, kord sellesse sõlmi punudes, siis jälle sellest üle ronides – ja seda kõike kui üksmees, kui terviklik kaader-

värk, mille tugevus väljendub tema kõige nõrgemas lülis.

Kas me oskame üksteist kuulata? Kas meie vahel valitseb usaldus? Mil määral oleme valmis võtma vastutust, kaasama ja tunnustama oma kaaslast/kolleege? Kui esimeste praktiliste ülesannete puhul tormasime kõik läbiseigi, rääkisime üksteise võidu, mõni irdus grupist samal ajal, kui teine pingutas kümne eest, siis päeva lõpuks oli meist saanud toimiv meeskond – me usaldasime teineteist, motiveerisime ja tunnustasime vastastikku, seadsime eesmärgid ja planeerisime koos sihini jõudmist.

Mulle meeldis koolitaja Kristel Altsaari ütlus, et oma mõtetega loome me reaalsuse. Kui keegi peaks minult küsima, milleks selline koolitus vajalik on, vastaksingi: selleks, et kogeda positiivset iseendas ja oma kaaslastes, kellega jagad tööposti, et siis selle kogemise läbi jõuda heade mõteteni, millest omakorda sünnivad toredad teod.

Usun siiralt, et toetudes Ojaäärsele saadud kogemusele, seisab Aravete Keskkooli meeskonnal uuel õppeaastal ees palju toredaid õnnestumisi, ja nagu koolidirektor Andy Tilk kinnitas, alustame me järgmist õppeaastat loodetavasti samal viisil. Kooli juhtkonna nimel tänan OÜ Stern Koolitust ja kõiki koolitusest osavõtjaid.

Kadri Käärde,
Aravete Keskkooli huvijuht

Kus on köis?

Aravete Keskkooli töötajad meeskonnakoolitusel

Sara Mitra laul lummas kuulajaid oma värske ja rütmilise lähenemisega

26. septembril kell 19 esineb Aravete Kultuurimajas noor ja põnev prantsuse lauljatar Sara Mitra, kelle laia repertuaari kuuluvad maailmakuulsate muusikute laulude töötused.

Sara Mitra on klassikalise koolituse saanud briti lauljatar, kelle kirg muusika vastu on teda läbi aastate viinud erinevates suundades – ooperlike naisdeemonite rollidest rahvusvahelistel koorikonkursidel laulmiseni. Ta õppis muusikat Cambridge'i Ülikoolis ning pärast lõpetamist töötas muusikaosakonna abidirektori kohal Hills Road Sixth Form College'is Cambridges. Õpetades teistele esinemist, mõistis ta, et ei suuda sellest ka ise eemal olla, ning jättis akadeemilise maailma

selja taha uurimaks, kuhu tema enda hääled teda juhib.

Töötades vabakutselise vokalistina, demonstreerib Sara värsket ja rütmilist lähenemist improvisatsioonilisele tekstile ja meloodiale, tsitsee-

rides lauljaid nagu Sheila Jordan, Anita O'Day ja Jill Scott, kes on ka kolm teda enim mõjutanud vokalisti. Tema lai repertuaar peegeldab lauljanna otsatut kuulamistausta, mis hõlmab nii Cole Porteri lugusid kui ka Bob Marley armastuslaule.

Sara on laulnud lavadel kõikjal Euroopas nii külalissolistina kui tema enda kollektiivide juhina. Hiljutised kõrghetked hõlmavad Edinburgh Fringe esinemisi koos šoti pianisti Paul Kirby trioga, tunnustatud aastast residentuuri La Raza's Cambridge's koos John Turville'i JT Collective'iga, kontserte Pariisi klubides tema kvartetiga ning esinemisi koos tuntud artistidega nagu Ruby Turner, Valery Ponomarev, JTQ, Iain Mackenzie.

Sara juhib tähelepanu oma kompositsioonidele ja tekstides peituvale sõnumile, häälet kasutab ta sageli kui „kõneinstrumenti”.

Paul Kirby on klaverit mänginud alates 8. eluaastast ning on ka kindla koha leidnud hääled šoti jazzimaastikul. Ta on töötanud selliste kohalike nimedega nagu Colin Steele, Martin Kershaw, Fionna Duncan ning ka ameerika suurustega nagu Billy Hart, Michael Marcus, Valery Ponomarev ning New Yourgi funkstaar Paul Mills. Alates 2005. a on ta olnud majapianist šoti ainsas pühendunud jazziklubis Edinburgh'is. Samuti on ta osalenud šotimaa suurtel festivalidel: Edinburgh Jazz and Blues Festival, Glasgow International Jazz Festival, Aberdeen Jazz Festival.

VALLA SPORDIELUST

Spordisündmustest

KÜLALIIGA jalgpallis

Septembrikuus jätkuvad Ambla Külaliiga mängud jalgpallis. Tabeliseis pärast kevadringi on järgmine:

FC Jõud	11 punkti,
FC Suusk	11 punkti,
maxit SK	9 punkti,
8. klass	7 punkti,
FC Päästjad	3 punkti,
Ambla PK	1 punkt.

Sügisringi ajakava:

22. septembril

kell 13 maxit SK – Ambla PK, Arulageda

FC Jõud – FC Päästjad

kell 14 Ambla PK – FC Päästjad

maxit SK – FC Jõud

26. septembril

kell 18 FC Suusk – 8. klass, Aravete

29. septembril

kell 13 Ambla PK – 8. klass, Arulageda

FC Päästjad – FC Suusk

kell 14 FC Suusk – Ambla PK

8. klass – FC Päästjad

3. oktoobril

kell 18 FC Jõud – Ambla PK, Aravete

10. oktoobril

kell 18 FC Päästjad – maxit SK, Aravete

13. oktoobril

kell 13 FC Suusk – maxit SK, Arulageda

8. klass – FC Jõud

kell 14 FC Jõud – FC Suusk

8. klass – maxit SK

kell 15 AUTASUSTAMINE

Leo Matikainen, valla spordijuht

Spordisündmused SEPTEMBRIS, OKTOOBRI

11. septembril kell 18 Ümber järve jooksu SV 5. etapp, Käravete.

13 septembril kell 18 Ümber järve jooksu SV 6. etapp, Vanaveski.

15. septembril kell 12 T. Berendse- ni auhinnavõistlus ja Ambla valla MV kergejõustiku viievõistluses, Aravete.

18. septembril kell 18 Ümber järve

jooksu SV 7. etapp, Rava.

20. septembril kell 18 Ümber järve jooksu SV 8. etapp, Preediku.

30. septembril kell 12 Järvamaa MV maastikurattasõidus, S-F Kardikes- kus.

7. oktoobril kell 10.30 Tervisepäev Kangrumäel – kepikõnd.

7. oktoobril kell 12 Suusatajate seeriajooksu 1. etapp, Kangrumägi.

14. oktoobril kell 12 Suusatajate seeriajooksu 2. etapp, Kangrumägi.

21. oktoobril kell 12 Suusatajate seeriajooksu 3. etapp, Kangrumägi.

28. oktoobril kell 12 Suusatajate seeriajooksu 4. etapp, Kangrumägi.

Vanade Volgade kokkutulek Amblas

11. augustil oli päikesepais- teline ja kuum ilm. Rakvere linna keskvaljakule kogunes keskpäevaks 30 Volgat: GAZ-21 oli 23 autot ja GAZ-24 oli 7 autot.

Publiku lemmikuks valiti Rakveres GAZ-21, mille omanikuks Vello Ojamäe Tapalt. Tamsalu publiku lemmikuks valiti GAZ-21, omanikuks Tõnu Läänemets. Tamsalu andis välja ka auhinna oma valla teenekale volgajuhile Elmut

Toomlale, kes naudib pensionipõlve ja teeb kõik oma igapäevased sõidud Volgaga. Tapa linna publiku lemmikuks valiti GAZ-21, omanikuks Vello Ojamäe jällegi Tapalt, mõne punktiga jäi alla Tõnu Läänemetsa GAZ-21 ja ta sai lohutusauhinna.

Amblas jäi publiku lemmik publiku puudumise tõttu valimata, kuid see-eest toimusid kohapeal erinevad võistlused, mis tekitasid volgameeste seas elevust. Põ-

nevamaks kujunes Volga vändast käimasaamine. Parimad kolm aega olid järgmised:

1. Jaanus Palm Rakvere vallast GAZ-24, aeg 16,59 sekundit;

2. Toivo Toomingas Harjumaalt GAZ-21, aeg 22,10;

3. Urmas Tingas Läänemaalt GAZ-21, aeg 24,11.

Jagati auhindu, kohapeal oli võimalik osta Volga 2008. aasta kalendrid ja märke, kus oli peal selle aasta Volgade kokkutuleku marsruut Rakvere, Tamsalu, Tapa, Ambla. Kõik volgaomanikud, kes üritusel osalesid, said Kiitmisekirja. Lastele toimus volgateemaline joonistusvõistlus ning kõik osalejad said mänguasja – lam-

mas Lambi.

Volgade kokkutuleku korraldamiseks sai MTÜ Kiigeland toetust Ambla vallast 5000 krooni ja Kohaliku omavalitsuse programmist 5000 krooni. Täna Rakvere, Tamsalu ja Tapa linna ning Ambla valda ja kõiki sponsoreid meeldiva koostöö eest. Kurb on vaid see, et kohalik rahvas sellel üritusel ei osalenud.

Uute huvitavate kohtumisteni!

Anu Valdmaa,
MTÜ Kiigeland

ÕNNITLEME SÜNNIPÄEVALAPSI!

JOHANNA LIHU	26.09.	89	VALDA LIIVAR	18.09.	74
ELISE-MELANIE TOMSON	04.09.	84	LEILI-ELFRIEDE VÄITS	23.09.	73
LIDIA SÖÖT	02.09.	83	HELGA KAASIK	27.09.	73
JOHANNES SAARMÄE	27.09.	80	KALJO LEPP	03.09.	72
GHETE KELGO	02.09.	80	ENNO VAARIK	16.09.	72
MARIA IVANIŠIN	19.09.	79	IRMA SUVE	28.09.	70
ARVED PARRA	06.09.	78			
ILSE VALDER	29.09.	77			
NIINA KARAKULOVA	04.09.	76			
KUNO KERNU	05.09.	75			
LEIDA RÕNGELEP	03.09.	74			
HELGI UMAL	06.09.	74			
PILVI-ROSALIE VISKOV	07.09.	74			

TEATED

Tähelepanu, Ambla elanikud!

Seoses Laile Bergi täiendusel viibimisega on Ambla arstipunkt suletud 24., 25. ja 26. septembril.

Vajadusel tuleb pöörduda Aravetele.

Enn Sults, perearst

OÜ Puusöber müüb aasta läbi

KÜTTEPUID,

lõhutud ja sobivas mõõdus.

Kogused täpsed ja mõõdetavad, puud koormasse laotud.

Firmal on pikaajaline küttepuude tegemise kogemus.

Tel 5660 7450.

Gurud Paigaldus OÜ

otsib oma meeskonda tehnikuid,

kelle tööks on valve-, audio- ja videoseadmete paigaldamine.

CV saada aadressil cv@gurud.ee

küsi lisa tel 5329 2227

Gurud Paigaldus pakub Eesti turul nõrkvoolu süsteemide paigaldust ja müüki. Oma teenuse osutamisel lähtume kliendi soovist ja kvaliteedist.

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saad Sa korda ajada pangabussis!

Ambla kultuurimaja juures

peatub pangabuss üle nädala **kolmapäeviti** kell 13.00 -13.45
(12. ja 26. september, 10. ja 24. oktoober, 7. ja 21. november, 5. ja 19. detsember)

Bussis saad:

- oma kontole sularaha panna ja välja võtta
- teha arvuti abil makseid
- sõlmida erinevaid lepinguid
- head nõu pangateenuste kohta

Pangabussi sõiduplaan: www.hansa.ee, küsi lisa 6 310 310. Näeme siis.

Hansapank
Swedbank

AMBLA VALLALEHT

Väljaandja: **Ambla Vallavalitsus**
Lai 22, Ambla 73502 Järvamaa
Tel/faks 383 4038, GSM 5343 7580
info@ambla.ee; www.ambla.ee

Tehniline teostus:
Kalurileht. Tel 5649 5252;
kalurileht@hot.ee;
www.hot.ee/kalurileht